

V Bruseli 4. 12. 2013
COM(2013) 869 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o práci osobitnej skupiny pre Stredozemie

1. ZHRNUTIE

Dňa 3. októbra 2013 sa pri pobreží ostrova Lampedusa potopila loď s približne 500 migrantmi. Straty na ľudských životoch podnietili európskych lídrov a európskych občanov k činu.

Po zasadnutí Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci zo 7. až 8. októbra 2013 bola zriadená osobitná skupina pre oblasť Stredozemia. Jej zriadenie privítala októbrová Európska rada. Na tomto zasadnutí bolo jednoznačne schválené prijatie ráznych opatrení na predchádzanie úmrtiam na mori, aby sa takéto ľudské tragédie už neopakovali. Tieto opatrenia je potrebné zamerať na poskytovanie ochrany podľa zásady solidarity a spravodlivého rozdelenia zodpovednosti s výraznou vonkajšou orientáciou. Vzhľadom na to sa po tragédii pri Lampeduse rokovalo o možných spôsoboch posilnenia politického dialógu a spolupráce s tretími krajinami aj na zasadnutí Rady pre zahraničné veci z 18. novembra. Dňa 23. októbra prijal Európsky parlament v tejto veci aj uznesenie¹.

Počas rokovaní na zasadnutiach osobitnej skupiny a na základe mandátu sa dospelo k záveru, že pri presadzovaní integrovaného prístupu pre celú oblasť Stredozemia sa musí využiť celý rad opatrení, pretože tragické udalosti pri Lampeduse sú súčasťou dlhodobého a komplexného problému. K týmto opatreniam patria okrem iných oblastí napríklad: posilnený dialóg s krajinami pôvodu a tranzitu a pomoc týmto krajinám v súlade s globálnym prístupom k migrácii a mobilite, obnovenie zamerania na presídlenie a úsilie o ochranu regiónu, preskúmanie legálnych ciest na bezpečný vstup do Európskej únie, ako aj všeobecné zameranie na zintenzívnenie úsilia o presídlenie, boj proti obchodovaniu s ľuďmi, prevádzachtvu a zločineckým sieťam, zabezpečenie rýchleho a trvalého návratu migrantov ľudským a dôstojným spôsobom, posilnenie riadenia vonkajších hraníc EÚ, vykonávanie nedávno prijatého nariadenia o systéme Eurosur a podpora členských štátov vystavených tlaku v rámci svojich migračných a azylových systémov.

Opatrenia uvedené v tomto oznámení uplatňujú tento holistický prístup, pričom sa zameriavajú na okamžité a praktické riešenia, ktorými by sa v krátkom čase doplnili už prebiehajúce činnosti v celej oblasti Stredozemia. Z rokovaní osobitnej skupiny vyplynulo päť hlavných akčných oblastí s veľkým geografickým rozsahom: od krajín pôvodu a tranzitu k brehom Európskej únie s cieľom zabrániť migrantom v uskutočňovaní nebezpečných ciest:

- 1) opatrenia v spolupráci s tretími krajinami;
- 2) regionálna ochrana, presídlenie a posilnené legálne cesty do Európy;
- 3) boj proti obchodovaniu s ľuďmi, prevádzachtvu a organizovanej trestnej činnosti;

¹ Uznesenie Európskeho parlamentu z 23. októbra 2013 o migračných tokoch v oblasti Stredozemia, s osobitným zreteľom na tragické udalosti pri pobreží Lampedusy (2013/2827(RSP)).

- 4) posilnený hraničný dozor prispievajúci k zlepšeniu situačného prehľadu na mori a k ochrane a záchrane životov migrantov v oblasti Stredozemia;
- 5) pomoc členským štátom, ktoré sú vystavené veľkému migračnému tlaku, a solidarita s nimi.

Na zasadnutiach osobitnej skupiny sa v súlade s výsledkami októbrovej Európskej rady potvrdilo, že okamžité opatrenia budú musieť sprevádzať dlhodobé iniciatívy vychádzajúce z najlepších dostupných výskumov, ktoré budú zamerané na riešenie základných príčin migrácie (chudoba, porušovanie ľudských práv, konflikty, nedostatok ekonomických príležitostí, zlé pracovné podmienky, nezamestnanosť atď.). V krajinách tranzitu by sa mali prijať iniciatívy na reformu právneho a administratívneho rámca migrácie a azylu. Všetky opatrenia EÚ sa musia vnímať v širších politických súvislostiach vzťahu EÚ s príslušnými partnerskými krajinami a regiónmi: najmä nemôžu byť izolované od európskej susedskej politiky a od rámca vonkajšej migračnej politiky v rámci globálneho prístupu k migrácii a mobilite. Tieto opatrenia sú svojou podstatou previazané s dlhodobejším rozmerom a už sú zahrnuté do dlhodobých stratégií EÚ. Zároveň sú mimoriadne dôležité na to, aby zabránili podnikaniu nebezpečných ciest do Európy.

Všetky opatrenia v rámci tohto oznámenia budú musieť byť plne v súlade s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv vrátane Charty základných práv Európskej únie², Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Dohovoru OSN o právnom postavení utečencov z roku 1951, zásady zákazu vrátenia alebo vyhostenia a platného *acquis* EÚ. V prípade osobných údajov je potrebné osobitnú starostlivosť venovať úplnému vykonávaniu platných ustanovení.

Toto oznámenie sa predkladá na prerokovanie Rade pre spravodlivosť a vnútorné veci, ktoré sa uskutoční 5. až 6. decembra. Výsledky rokovania sa predložia predsedníctvu Európskej rady 19. až 20. decembra.

Pri nadväzujúcich opatreniach v súvislosti s týmto oznámením by mali všetci zainteresovaní aktéri primeranú pozornosť venovať zdrojom a aktívam, ktoré by mohli byť v rámci existujúcich rozpočtových obmedzení k dispozícii na vykonávanie opatrení a dosiahnutie celkového cieľa, ktorým je zabrániť opakovaniu tragédií, ako je tá, ktorá sa stala pri Lampeduse. Európska komisia bude Rade a Európskemu parlamentu pravidelne podávať správy o pokroku pri vykonávaní oznámenia o osobitnej skupine pre oblasť Stredozemia.

2. PROCES

V rámci vypracúvania tohto oznámenia zorganizovala Európska komisia ako predsedajúci subjekt osobitnej skupiny pre oblasť Stredozemia dve zasadnutia osobitnej skupiny pre oblasť Stredozemia, ktoré sa konali 24. októbra a 20. novembra 2013. Na

² Najmä jej články 2, 4, 18 a 19.

týchto zasadnutiach sa zúčastnili aj zástupcovia Európskej služby pre vonkajšiu činnosť, ako aj a všetkých členských štátov a agentúr EÚ, ktoré sa na tomto procese priamo podieľajú (EASO, Frontex, Europol, FRA a EMSA).

Pri príprave oznámenia o osobitnej skupine pre oblasť Stredozemia sa konzultovalo aj s ďalšími subjektmi, napríklad s pridruženými krajinami, UNHCR, IOM, Medzinárodným centrom pre rozvoj migračnej politiky (ICMPD), Centrom pre rozvoj migračnej politiky, Medzinárodnou námornou organizáciou, UNODC a Interpolom³.

3. SMERY ČINNOSTI

Pre osobitnú skupinu pre oblasť Stredozemia boli vypracované tieto smery činnosti:

³ Uznáním úlohy týchto organizácií v texte nie sú dotknuté žiadne finančné rozhodnutia, ktoré budú prijaté v súvislosti s vykonávaním opatrení uvedených v oznámení.

1. Opatrenia v spolupráci s tretími krajinami

Opatrenia v spolupráci s tretími krajinami sú jedným z najúčinnějších spôsobov, ako zabrániť pokusom o vstup do EÚ ilegálnymi cestami a ohrozeniu života podnikaním nebezpečným cestám do Európy.

Tretie krajiny sú kľúčovými partnermi pri riešení základných príčin neregulárnej migrácie, monitorovaní migračných tokov, zbere informácií a spravodajských údajov o cestách a sieťach, pri rozbiehaní sietí prevádzach a obchodníkov s ľuďmi, ako aj pri poskytovaní udržateľných riešení v oblasti migračných tokov cez Stredozemné more. V celkovom kontexte vonkajších vzťahov EÚ je mimoriadne dôležité pokračovať v ďalšej práci a spolupráci s krajinami pôvodu a tranzitu v oblasti migrácie a rozvoja, ako aj v posilňovaní ich kapacít pri zvládaní zmiešaných migračných tokov a poskytovať im pomoc pri zabezpečovaní súladu ich migračných a azylových systémov s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv. Je potrebný intenzívny a cieľový politický dialóg s krajinami pôvodu a tranzitu, ktorého cieľom bude posilniť budovanie dôvery a pozitívne vzťahy s partnermi v oblasti migrácie, ktorá predstavuje mimoriadne citlivý problém pre obe strany.

V globálnom prístupe k migrácii a mobilite (GPMM) sa stanovuje rámec pre dialóg a spoluprácu so všetkými tretími krajinami a prijíma komplexný prístup k dialógu a spolupráci v oblasti migrácie. Na zvýšenie účinnosti a vplyvu globálneho prístupu k migrácii a mobilite a na zabezpečenie pokroku v dialógoch o migrácii, mobilite a bezpečnosti a v rokovaní o partnerstvách v oblasti mobility je potrebný politický impulz. Budúce opatrenia sa budú naďalej zameriavať na krajiny európskeho susedstva, strategických partnerov, ako aj na krajiny pôvodu a/alebo tranzitu osobitného záujmu, a to aj v spolupráci s príslušnými medzinárodnými organizáciami.

Vzhľadom na povahu migračných pohybov budú krajiny tranzitu v južnom Stredozemí potrebovať stimuly na to, aby sa zapojili do spolupráce súvisiacej s migrantmi, ktorí nie sú ich občanmi. Preto je potrebné uplatňovať širšiu perspektívu a vyslať zo strany EÚ pozitívny signál v oblasti migrácie. Pri vzťahoch s partnerskými krajinami sa budú musieť zohľadniť aj osobitné citlivé problémy a očakávania partnerských krajín v oblasti migrácie a ich vnímanie skutočnosti, že EÚ sa chce primárne zamerať na bezpečnostné aspekty, otázku readmisie/návratu a na boj proti neregulárnej migrácii.

V tejto súvislosti sa navrhované opatrenia zameriavajú na činnosti, ktoré je potrebné posilniť alebo začať vykonávať v krátkom čase, aby sa dosiahli vyššie uvedené ciele, a to aj zintenzívnením koordinácie medzi dostupnými nástrojmi EÚ a vnútroštátnymi nástrojmi. Dôležitými prvkami tohto prístupu sú partnerstvá v oblasti mobility, informačné kampane, diplomatické iniciatívy a budovanie kapacít. Mimoriadne dôležitým partnerom pri vykonávaní opatrení uvedených v tejto časti bude Európska služba pre vonkajšiu činnosť, zatiaľ čo dlhodobá a udržateľná spolupráca s tretími krajinami bude doplnkom k týmto viac krátkodobým až strednodobým opatreniam.

Opatrenia

- Osobitné opatrenia v krajinách tranzitu

1.1 Riadnu politickú pozornosť Komisie a členských štátov je potrebné venovať podpísaniu a začatiu vykonávania nedávno uzatvoreného partnerstva v oblasti mobility s Tuniskom.

Medzitým je potrebné pokračovať vo vykonávaní iniciatív spolupráce uvedených v nedávno podpísanom partnerstve v oblasti mobility s Marokom a podporiť marocké orgány pri úplnej realizácii odporúčaní zo správy Národnej rady pre ľudské práva, ktoré sa týkajú zavedenia novej migračnej a azylovej politiky.

Ďalej je potrebné bezodkladne začať rokovania o partnerstve v oblasti mobility s Jordánskom, keďže z dialógu o migrácii, mobilite a bezpečnosti, ktorý sa uskutočnil s touto krajinou v decembri 2012, vyplynul pozitívny výsledok.

Prioritou je aj začatie nových dialógov o migrácii, mobilite a bezpečnosti s ďalšími krajinami južného Stredozemia, a to najmä s Egyptom, Líbyou, Alžírskom a Libanonom⁴.

Rozhodnutie v tomto smere sa prijme na základe osobitného posúdenia jednotlivých krajín, pričom sa zväží najmä ich príslušná kapacita a ochota zlepšiť riadenie záležitostí v oblasti migrácie a azylu v súlade s medzinárodnými normami, ako aj zlepšiť spoluprácu s EÚ v týchto oblastiach.

Pri politických dialógoch s tretími krajinami by sa mala systematicky otvárať problematika práv migrantov a utečencov podľa strategického rámca a akčného plánu EÚ pre ľudské práva a demokraciu (opatrenie č. 14) a ponúkať pomoc pri rozvíjaní dobre fungujúceho azylového a migračného systému. Dôležitými prvkami partnerstiev v oblasti mobility môžu byť iniciatívy realizované agentúrami EÚ, ako napríklad EASO, FRA a Frontex, ako aj členskými štátmi, medzinárodnými organizáciami a občianskou spoločnosťou, zamerané na budovanie kapacít v oblasti azylu, prijímania, migrácie a riadenia hraníc.

S cieľom podnietiť členské štáty k aktívnejšej účasti na príprave projektov by sa mala vykonať finančná kontrola partnerstiev v oblasti mobility. Partnerstvá v oblasti mobility by sa tiež mali využívať strategicky, aby posilnili regionálnu spoluprácu v oblasti migrácie.

⁴ Zvažuje sa pomoc pri práci s libanonskými orgánmi na integrovanom riadení hraníc (IBM) s cieľom posilniť štátne inštitúcie a zlepšiť spoluprácu medzi agentúrami. V tejto súvislosti EÚ veľmi rada podporí aj prístup integrovaného riadenia hraníc založený na právach, ktorý sa týka pravidelného pohybu osôb a tovarov, ako aj riadenie migračných tokov. EÚ v súčasnosti zvažuje aj možnosti podpory libanonských ozbrojených síl.

1.2 Bude sa podporovať dialóg o osobitných problematikách s vybranými krajinami severoafrického a sahelského regiónu, aby sa účinnejšie konalo v oblasti boja proti sieťam prevádzачov a obchodníkov s ľuďmi. Je potrebné uskutočniť rokovania s tuniskými orgánmi o opatreniach zameraných na to, aby sa prestali prevádzacom v Líbyi poskytovať tuniské lode, súčasťou ktorých bude aj registrácia plavidiel a sledovanie na účely výmeny údajov. Podobné postupy je potrebné podporiť aj v ďalších štátoch severnej Afriky. Podporiť je potrebné najmä egyptské orgány, a to v tom, aby venovali viac pozornosti činnostiam obchodníkov s ľuďmi v sinajskom regióne a účinnejšie proti nim bojovali. Sudánske orgány je potrebné vyzvať na boj proti zločineckým organizáciám vyvíjajúcim činnosť na ich území a uľahčujúcim prevádzanie a obchodovanie s migrantmi a utečencami z Afrického rohu v regióne Stredozemia. Zapojiť by sa mali aj nigerské orgány, ktorým by sa mala poskytnúť pomoc pri zabezpečovaní lepšej ochrany najzraniteľnejších štátnych príslušníkov, ktorí sa stávajú obeťami obchodníkov s ľuďmi.

1.3 Vzhľadom na veľmi nestabilnú bezpečnostnú a politickú situáciu a obmedzené inštitucionálne a administratívne kapacity nie je v súčasnosti Líbya schopná bojovať proti prevádzacom a obchodníkom s ľuďmi. Preto predstavuje hlavnú krajinu tranzitu a odchodu pre zmiešanú migráciu v oblasti stredného Stredozemia. S cieľom riešiť túto situáciu by mala EÚ naďalej posilňovať svoju komplexnú pomoc Líbyi v podobe podpory jej stabilizácie, zlepšovania riadenia a bezpečnosti a boja proti radikalizácii, násilnému extrémizmu a terorizmu, ako aj v podobe riešenia správ o porušovaní ľudských práv. Okrem toho budú významnú pomoc pri podpore rozvoja systému integrovaného riadenia hraníc predstavovať prebiehajúca misia EUBAM a saharsko-stredozemný projekt. V tomto rámci by mali členské štáty a agentúra Frontex zvážiť spôsob poskytovania ďalšej pomoci týmto iniciatívam. Zároveň bude EÚ naďalej poskytovať pomoc zameranú na podporu zavedenia systému riadenia migrácie a azylového systému v Líbyi, ktoré budú plne v súlade s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv. Vzhľadom na to, že Líbya je pre migrantov hľadajúcich prácu prijímajúcou krajinou, patrí k prioritám ministerstva práce na zníženie miery ilegálnej migrácie, zavedenie jednoznačného oficiálneho postupu na zvládnutie migrantov hľadajúcich prácu, čo by sa malo podporiť. EÚ bude naďalej v spolupráci s líbyjskými orgánmi riešiť postupy v oblastiach ako nediskriminačné zadržiavanie migrantov, zlé zaobchádzanie s migrantmi v zadržiavacích centrách aj mimo nich a zlepšenie podmienok v zadržiavacích centrách. Osobitnú pozornosť bude EÚ venovať tomu, aby Líbya zabezpečila dodržiavanie práv osôb, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu, prijala právne predpisy týkajúce sa azylu a schválila stanovisko UNHCR v krajine⁵.

⁵ Komisia zvažuje finančné rozhodnutie na vykonávanie programu v rozsahu 10 miliónov EUR v rámci nástroja európskeho susedstva a partnerstva (ENPI), ktorý bude zameraný na zlepšenie právnych a inštitucionálnych zariadení a kapacít orgánov zodpovedných za riadenie migrácie a azylu v súlade s medzinárodnými normami a najlepšimi postupmi, aby sa zabezpečilo úplné dodržiavanie ľudských práv a zachovanie ľudskej dôstojnosti migrantov, ako aj v súlade s medzinárodnými normami, ktorými sa zabezpečuje medzinárodná ochrana. Program sa bude osobitne zameriavať aj na zlepšovanie životných podmienok migrantov v zadržiavacích zariadeniach. Bude sa to uskutočňovať prostredníctvom kontroly

Hneď ako to umožní bezpečnostná situácia, by sa v Líbyi mala zriadiť sieť styčných dôstojníkov na boj proti ilegálnej migrácii. Komisia sa zaviazala začať s líbyjskými orgánmi dialóg o migrácii, mobilite a bezpečnosti v súlade s globálnym prístupom k migrácii a mobilite hneď ako to podmienky umožnia. Tieto opatrenia dopĺňajú ďalšie projekty a programy EÚ v oblasti bezpečnosti.

1.4 Ďalším významným miestom tranzitu pre ilegálne migračné toky namierené do EÚ cez Tráciu a Stredozemné more je územie Turecka. Napriek tomu, že sa uznávajú významné existujúce kapacity a súčasné snahy Turecka potlačiť tento jav, je veľmi dôležité pokračovať v dialógu a spolupráci s tureckými orgánmi s cieľom ďalej posilniť ich kapacity pri rozkladaní sietí prevádzačov, ktoré tieto ilegálne odchody organizujú, aby sa tomuto javu zabránilo prostredníctvom intenzívnejšieho dozoru na hraniciach, a dosiahnuť rýchlu výmenu informácií so zainteresovanými členskými štátmi EÚ a úplné vykonávanie dohody o readmisii. V tomto zmysle bude dôležité zriadenie siete styčných dôstojníkov v Turecku, podobnej ako v Líbyi. Okrem toho bude mimoriadne dôležité, aby EÚ naďalej pomáhala Turecku pri rozvíjaní systému riadenia hraníc, víz, migrácie a azylu v súlade s normami EÚ, ktoré Turecko ako kandidátska krajina presadzuje.

1.5. Opatrenia pre krajiny tranzitu sa budú musieť doplniť o zvýšenú pozornosť venovanú krajinám pôvodu vo východnej a západnej Afrike, a to prostredníctvom politického dialógu a posilnenej spolupráce. Významnú pozitívnu úlohu môžu zohrávať osobitné dialógy o migrácii, demarše a intenzívnejšie zapojenie na úrovni krajiny aj regionálnych partnerov pomocou príslušných osobitných zástupcov EÚ. Spolupráca bude zároveň prispievať k zlepšeniu sociálno-ekonomického prostredia a s tým súvisiacich pracovných príležitostí pre občanov, ktorí by inak boli donútení k ilegálnej migrácii. Podpora lepšieho riadenia migrácie na vnútroštátnej a regionálnej úrovni by mala účinnejšie prispieť k riešeniu problematiky obchodovania s ľuďmi, k postihovaniu obchodníkov s ľuďmi a pomoci obetiam. EÚ by sa mala zamerať na lepšie dodržiavanie ľudských práv všetkých migrantov v partnerských krajinách a regiónoch s osobitným zameraním na zraniteľné skupiny a osobitné práva žiadateľov o azyl a utečencov pomocou dostupných nástrojov a finančných prostriedkov vrátane osobitných nástrojov v oblasti ľudských práv. EÚ by sa mala snažiť predchádzať pretrvávajúcim ťažkým situáciám s utečencami a riešiť ich, ako aj posilňovať ochranu utečencov a bezpečnosť v utečeneckých táboroch (napr. prostredníctvom nástroja stability EÚ). V tejto súvislosti by sa mali podporovať aj inovačné programy.

- Regionálne prístupy

1.6 Mali by sa pripraviť informačné kampane a kampane na zvyšovanie povedomia, a to najmä ako súčasť všeobecnejších opatrení EÚ v oblasti migrácie, ktoré by mali za cieľ zrozumiteľne informovať a zvyšovať povedomie o závažných rizikách a nebezpečenstvách, ktorým čelia migranti pokúšajúci sa dostať do EÚ ilegálnymi

administratívnych postupov, zlepšovania služieb poskytovaných migrantom a uľahčovania ich prístupu k zamestnaniu.

cestami, a to vrátane ilegálneho prechodu cez more a hrozieb v podobe prevádzačov a obchodníkov s ľuďmi.

Mali by sa hľadať inovačné prístupy na základe predchádzajúcich iniciatív EÚ a členských štátov, ktoré by dokázali osloviť čo najväčší počet potenciálnych migrantov v krajinách pôvodu, ako aj v krajinách tranzitu, s osobitným zameraním na africké krajiny, ako aj na príslušné krajiny Blízkeho východu a Ázie.

V kampaniach by sa malo informovať aj o dostupných cestách legálnej migrácie. Pri informačných kampaniach by sa malo spolupracovať so sieťami diaspór, pričom tieto kampane by sa mali pripravovať hlavne v partnerstve s orgánmi tretích krajín, medzinárodnými organizáciami a MVO.

V tomto rámci sa spolu s ďalšími metódami šírenia týchto informácií využije potenciál imigračného portálu EÚ.

1.7 Po verejnej súťaži, ktorá sa uskutoční v roku 2014, bude do roku 2015 zriadená Stredozemská sieť Seahorse medzi stredozemskými členskými štátmi EÚ a severoafrickými krajinami. Touto sieťou sa umožní účastníckym štátom priamo si vzájomne vymieňať faktické informácie o incidentoch a hliadkach v takmer reálnom čase prostredníctvom satelitnej komunikácie. Mali by sa posilniť prebiehajúce snahy o zapojenie všetkých ostatných príslušných severoafrických krajín (konkrétne Tuniska, Alžírsko a Egyptu) do práce tejto siete⁶.

1.8 V právnom rámci agentúry Frontex a systému EUROSUR by sa malo prerokovať možné zapojenie krajín odchodu do činností námorného dozoru. Toto opatrenie by malo byť doplnené o dialógy a pomoc zameranú na podporu a posilnenie kapacít tretích krajín v oblastiach: 1. boja (v mieste pôvodu) so sieťami prevádzačov ľudí, čím sa zabráni ohrozovaniu prisťahovalcov prevádzačmi; 2. zlepšenia kontroly pozemných hraníc a pobrežia v týchto krajinách; 3. zavedenia mechanizmov umožňujúcich bezpečný návrat ilegálnych migrantov do najbližšieho a najbezpečnejšieho miesta odchodu.

Vždy, keď je to uskutočniteľné a vhodné⁷, by sa mali využívať operačné skúsenosti niektorých členských štátov získané pri spoločnom hliadkovaní v pobrežných vodách tretích krajín. Okrem toho bude pri podpore realizácie vyššie uvedených činností, najmä týkajúcich sa budovania kapacít, dôležitá úloha Frontexu v rámci obmedzení jeho mandátu. V tejto súvislosti by sa mali vytvoriť synergie s ďalšími nástrojmi na budovanie kapacít, ktoré nasadzuje EÚ v severoafrickom regióne.

⁶ Aj prebiehajúca spolupráca pobrežnej stráže môže predstavovať vhodné príležitosti na posilnenie dialógu medzi EÚ a severoafrickými krajinami.

⁷ Každé opatrenie v tejto oblasti by malo byť v súlade so základnými právami, a to vrátane zásady zákazu vrátenia alebo vyhostenia.

1.9 Na základe posúdenia existujúcich kapacít a potrieb týchto krajín by sa mala zväziť možnosť pomoci pri budovaní kapacít na pátranie a záchranu v severoafrických pobrežných štátoch.

1.10 Mala by sa zlepšiť výmena strategických a taktických údajov medzi členskými štátmi EÚ a africkými štátmi. V tejto súvislosti môžu byť príkladom úspechy siete africkej spravodajskej služby Frontexu. Pravidelne by sa mali pripravovať správy o spoločnej analýze rizík.

1.11 Pomocou koordinovaného využitia všetkých stimulov a podnetov dostupných na úrovni EÚ aj jednotlivých členských štátov by sa mal pripraviť politický dialóg a diplomatické iniciatívy, a to vrátane spoločných demarš⁸, aby sa zlepšila kapacita EÚ a aby sa dalo úspešne dosahovať ciele globálneho prístupu k migrácii a mobilite, ako aj kapacita pri rokovaní a úplnom vykonávaní readmisných dohôd, zlepšení medzinárodných systémov ochrany a boji proti prevádzachtvu a zločineckým sieťam. Tieto iniciatívy by sa mali iniciovať s hlavnými krajinami tranzitu a pôvodu ilegálnej migrácie v Afrike a Ázii. V tejto súvislosti by sa mali preskúmať možnosti, ako do všeobecnejšieho prístupu založeného na stimuloch zapracovať spoluprácu v týchto veciach⁹. Výsledky týchto snáh by malo sprevádzať zavedenie príslušných koordinovaných operácií Frontexu s cieľom uľahčiť proces návratu.

V tomto rámci by sa mali pripraviť aj opatrenia s príslušnými tretími krajinami, ktoré budú umožňovať efektívnejšiu identifikáciu a opätovné zdokumentovanie navrátilcov. Pri tomto úsilí by sa mal väčší dôraz klásť na hlavné krajiny pôvodu ilegálnej migrácie. K tomuto úsiliu môže prispieť aj zvýšený počet schválených priepustiek EÚ (štandardných cestovných dokladov na účely vyhostenia).

1.12 Vzhľadom na samit EÚ a Afriky, ktorý sa uskutoční v apríli 2014, a konferenciu ministrov Európy a Afriky o otázkach migrácie a rozvoja plánovanú na druhú polovicu roka 2014 (rabatský proces) by sa mali pripraviť osobitné a komplexné rokovania o migrácii (týkajúce sa okrem iného dobrovoľného návratu, readmisie, reintegrácie, prijímania, medzinárodnej ochrany, boja proti prevádzachtvu a zločineckým sieťam, budovania kapacít, ľudských práv migrantov, ako aj základných príčin ilegálnej migrácie).

V programoch novej generácie pre projekty Euromed Migration a Euromed Police, ktoré sa majú začať realizovať od roku 2014, by sa mali primerane zohľadňovať hodnotenia,

⁸ S cieľom zlepšiť súdržnosť vonkajších opatrení medzi EÚ a jednotlivými štátmi by mali tam, kde je to primerané, vedúci delegácie EÚ v krajinách pôvodu migrantov v bezvýhodiskovej situácii spolu s ostatnými veľvyslancami členských štátov EÚ vypracovať spoločné demarše pre zodpovedné vnútroštátne orgány. Tieto demarše by sa mali pripravovať v koordinácii s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť, Komisiou a príslušnými členskými štátmi.

⁹ Pozri napríklad vykonávanie povinnosti readmisie krajinami AKT podľa dohody o partnerstve AKT – EÚ (Dohoda z Cotonou).

aby sa tak stali účinnejšou platformou dialógu a spolupráce. Okrem toho by sa mali posilniť dvojstranné a príslušné regionálne dialógy s krajinami v subsaharskej Afrike. V tejto súvislosti by sa mali partnerské krajiny vyzvať na prijatie a realizáciu vnútroštátnych opatrení integrovaného riadenia hraníc proti prevádzacom, a to v prípade potreby aj s podporou odborníkov z členských štátov a v súlade s najlepšími postupmi vypracovanými úradom UNODC.

1.13 Na podporu zavedenia policajnej spolupráce a zriadenia orgánu AFRIPOL na pomoc pri koordinácii kapacít v oblasti informovania medzi vnútroštátnymi policajnými orgánmi a vyšetrovania v Afrike, okrem iného pri boji proti obchodovaniu s ľuďmi a pašeráctvu, by sa mohol pripraviť špecializovaný program vychádzajúci z existujúcich iniciatív EÚ v tejto oblasti, ako napríklad z programu WAPIS financovaného z prostriedkov EÚ (Západoafrický policajný informačný systém vykonávaný INTERPOLOM). V tomto zmysle by mohla byť užitočná podpora zo strany INTERPOLU, UNODC a ďalších príslušných organizácií. Takýmto programom by sa zabezpečili synergie s programom Africkej únie týkajúcim sa hraníc.

1.14 Potrebné je ľudským a dôstojným spôsobom zabezpečiť rýchly a efektívny návrat ilegálnych migrantov, pri ktorom sa plne dodrží Charta základných práv EÚ, príslušné *acquis* EÚ a medzinárodné normy v oblasti ľudských práv, pričom tam, kde je to možné, sa bude podporovať dobrovoľný návrat. Za určitých okolností by mala byť ako doplnkový nástroj prístupná aj intenzívnejšia finančná a technická pomoc na podporu sociálnej a ekonomickej reintegrácie navrátilcov, ako aj zabezpečenie účinného systému nedobrovoľného návratu v spolupráci s vnútroštátnymi orgánmi. Pri poskytovaní finančnej a technickej pomoci by sa osobitná starostlivosť mala venovať tomu, aby sa nevytvárali paralelné štruktúry k štruktúram príslušných tretích krajín a aby sa zabránilo vytváraniu podporných faktorov. Pokiaľ je to možné, mal by sa prioritizovať návrat do krajín pôvodu, nie do krajín tranzitu.

1.15 Medzi členskými štátmi sa rozvinie spolupráca/výmena informácií a synergie, a to aj s pomocou agentúr EÚ SVV a ďalších zainteresovaných strán (IOM, MVO) v oblasti obsahu programov asistovaného dobrovoľného návratu, ako aj reintegračných opatrení a iniciatív realizovaných každým členským štátom voči krajinám pôvodu alebo tranzitu s cieľom zabezpečiť trvalý návrat ilegálnych migrantov. Od roku 2014 sa bude táto spolupráca rozvíjať v kontexte EMS.

2. Regionálne programy ochrany, presídlenie a posilnené legálne cesty do Európy

Presídlenie je dôležitým prostriedkom umožňujúcim osobám, ktoré potrebujú ochranu, bezpečne pricestovať do Európskej únie bez podstúpenia nebezpečných ciest cez Stredozemné more. Použitie tohto nástroja by sa preto malo podporovať, a to spolu s opatreniami na zlepšenie prístupu k dosiahnutiu sebestačnosti pre utečencov v tretích krajinách, ktoré sú kľúčovým predpokladom trvalého riešenia.

Zvážiť by sa mali aj ďalšie možnosti legálnej mobility zo študijných a pracovných dôvodov, a to vrátane ponúkania alternatívnych ciest vstupu pre možných žiadateľov o azyl.

2.1 Na zlepšenie situácie utečencov na miestnej úrovni je potrebné zaviesť a posilniť regionálne programy ochrany. Existujúce regionálne programy ochrany, ako napríklad v severnej Afrike (Líbyi, Tunisku a Egypte) a Africkom rohu (Keni, Džibutsku), by sa mali posilniť a rozšíriť tak, aby obsahovali aj ďalšie kľúčové krajiny, najmä v sahelskom regióne. Okrem toho EÚ v súčasnosti pripravuje nový program regionálneho rozvoja a ochrany pre utečencov v Libanone, Jordánsku a Iraku, ktorý je súčasťou dlhodobej reakcie na krízu v Sýrii.

Ak majú byť nové regionálne programy ochrany úspešné, budú vyžadovať dlhodobejšie zapojenie a financovanie, a to na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni. Financovanie sa môže získať iba čiastočne z existujúcich prostriedkov a finančných nástrojov Fondu pre azyl a migráciu. Je potrebné ho doplniť inými zdrojmi financovania z rozvojovej pomoci EÚ a z členských štátov. Okrem toho by realizáciu regionálnych programov ochrany a programov regionálneho rozvoja a ochrany mal sprevádzať intenzívny politický dialóg a úsilie o obhajobu ochrany utečencov, ako aj riešenie pretrvávajúcich ťažkých situácií s utečencami s vnútroštátnymi orgánmi v tretích krajinách, a to aj na regionálnej úrovni.

Regionálne programy ochrany by mali koordinovať konkrétne prvky v príslušných regiónoch a krajinách a členské štáty EÚ a delegácie EÚ by mali zohrávať dôležitú úlohu pri ich plánovaní a realizácii. V tejto oblasti bude kľúčovým partnerom UNHCR spolu s ďalšími medzinárodnými organizáciami a v prípade potreby by sa mohli na ich realizácii podieľať aj MVO. V prípade potreby sa bude podporovať spolupráca medzi úradom EASO a cieľovými krajinami, pričom dôraz sa bude klásť najmä na oblasti odbornej prípravy a budovania kapacít.

V spolupráci s medzinárodnými organizáciami (napr. IOM) a MVO by sa mohli začať paralelné iniciatívy na uľahčenie asistovaného dobrovoľného návratu a reintegrácie

migrantov v bezvýchodiskovej situácii v severoafrických krajinách vo svojich krajinách pôvodu a na rozvoj kapacít krajín v oblasti lepšieho riadenia návratu a reintegrácie¹⁰.

2.2 Členské štáty sa vyzývajú, aby posilnili súčasný záväzok v oblasti presídľovania, ktorý predstavuje dlhodobé riešenie prispievajúce k predchádzaniu a riešeniu pretrvávajúcich ťažkých situácií s utečencami. V roku 2012 bolo do dvanástich členských štátov Únie presídlených 4 930 osôb¹¹. Štáty, ktoré už presídľovanie umožňujú, by mali zvážiť zvýšenie svojich kvót, a nové členské štáty umožňujúce presídlenie by sa mali do tejto činnosti zapojiť s cieľom zvýšiť podiel EÚ na celosvetovom záväzku v oblasti presídlenia. V tejto súvislosti sa povzbudzuje a z finančných zdrojov EÚ dostupných v rámci Fondu pre azyl a migráciu sa bude podporovať strategické využívanie presídlenia prostredníctvom programu Únie pre presídľovanie.

2.3 Komisia je pripravená zorganizovať v spolupráci s UNHCR konferenciu o presídlení najzraniteľnejších utečencov zo Sýrie. Konferencia by sa mohla konať v prvej polovici roka 2014 a podporiť snahy o presídlenie medzi EUMS a krajinami na celom svete.

2.4 Komisia preskúma ďalšie možnosti chráneného vstupu do EÚ v súvislosti s budúcimi prioritami v oblasti vnútorných záležitostí po uplynutí platnosti Štokholmského programu. Môžu k nim patriť najmä: a) usmernenia pre spoločný prístup k humanitárnym povoleniam/vízam, b) štúdia uskutočniteľnosti možného spoločného spracovania žiadostí o ochranu mimo Európskej únie bez toho, aby boli dotknuté existujúce práva na prístup k azylovým postupom v EÚ. Do vykonávania týchto úloh by mali byť zapojené organizácie EASO, FRA a Frontex a v prípade potreby aj UNHCR, MOP alebo IOM.

2.5 EÚ a jej členské štáty by mali naďalej skúmať ďalšie možnosti otvorenia legálnych ciest, ktoré predstavujú pre migrantov príležitosť dostať sa do Európy legálnym spôsobom. Tieto cesty pomôžu aj v boji proti zneužívaniu a ilegálnej migrácii. Pomocou smernice o sezónnych pracovníkoch sa napríklad po jej vykonaní objasnia otázky prijímania a udelenia bezpečného právneho postavenia s cieľom ochrany sezónnych pracovníkov pred vykorisťovaním a poskytne sa prvá schéma EÚ pre cirkulujúcu migráciu, ktorá migrantom umožní vrátiť sa za určitých okolností aj v ďalších rokoch. Dôležitý príspevok môže vďaka jednoznačne stanoveným pravidlám prijímania a postavenia predstavovať aj smernica o študentoch, výskumných pracovníkoch a ďalších skupinách, o ktorej sa v súčasnosti rokuje.

¹⁰ V trasách cez krajiny stredného a východného Stredozemia by sa mohlo zvážiť využitie skúseností centier zdrojov a reakcií na migráciu zriadených organizáciou IOM v mnohých krajinách na migračných trasách.

¹¹ Česká republika, Dánsko, Nemecko, Írsko, Španielsko, Francúzsko, Litva, Holandsko, Portugalsko, Fínsko, Švédsko, Spojené kráľovstvo (zdroj EUROSTAT).

3. Boj proti obchodovaniu s ľuďmi, prevádzachtvu a organizovanej trestnej činnosti¹²

Medzinárodné siete organizovanej trestnej činnosti využívajú túžbu migrantov po lepšom živote. Z tohto dôvodu podnikne EÚ nové rozhodujúce kroky na boj proti sieťam organizovanej trestnej činnosti vrátane sietí prevádzáčov, a to vytvorením nových iniciatív v spolupráci s členskými štátmi, ako aj tretími krajinami, agentúrami Frontex, EUROPOL, EASO a Interpol.

Tieto činnosti budú v prvom rade a predovšetkým zamerané na realizáciu a posilnenie priorít, ktoré boli nedávno prijaté Radou SVV v rámci cyklu politík EÚ týkajúcich sa závažnej a organizovanej medzinárodnej trestnej činnosti: neregulárneho prisťahovalectva vrátane prevádzachtva a obchodovania s ľuďmi. Vzhľadom na to EÚ podporí ďalšie programy budovania kapacít na riešenie prevádzachtva a obchodovania s ľuďmi v severnej Afrike, kľúčových krajinách pôvodu a prvých krajinách azylu. V rámci odbornej prípravy v tretích krajinách by sa mala podporovať multidisciplinárna spolupráca, ktorá bude zahŕňať orgány presadzovania práva a justičné orgány.

Bude potrebné zohľadniť aj prebiehajúce hodnotenia využívania príslušných nástrojov spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky s cieľom podporiť boj proti zločineckým organizáciám v tretích krajinách.

Opatrenia

3.1 EUROPOL by mal posilniť prebiehajúce činnosti a koordinovať príslušné agentúry EÚ v oblasti prevádzania ľudí a boja proti organizovanej trestnej činnosti¹³. K tomu patrí aj zriadenie skupiny v administratívnom a právnom rámci existujúceho analytického

¹² Hoci sú tieto dva javy vzájomne prepojené, nesmie sa zamieňať prevádzachtvo (napr. uľahčenie nepovoleného vstupu, tranzitu alebo pobytu) a obchodovanie s ľuďmi. K obchodovaniu s ľuďmi patrí najmä používanie prostriedkov uvedených v definícii obchodovania s ľuďmi („prostredníctvom hrozby alebo použitia násillia alebo iných foriem donucovania, únosu, podvodu, klamstva, zneužitia moci alebo zraniteľného postavenia, alebo odovzdávania či prijímania platieb alebo výhod na dosiahnutie súhlasu osoby majúcej kontrolu nad inou osobou“) na účely vykorisťovania človeka, nepatrí k nemu však prekročenie hranice ani fyzická preprava ako v prípade prevádzachtva.

¹³ Mandát EUROPOLU v tejto oblasti sa posilňuje v súlade s prebiehajúcou revíziou nariadenia o EUROPOLE.

pracovného súboru o závažnej organizovanej trestnej činnosti (AWF SOC), a najmä kontrolného stanoviska kontaktného miesta, ktoré sa v Europolle zaoberá prevádzacstvom.

3.2 V decembri 2013 sa rozhodne o dvoch operačných akčných plánoch EMPACT týkajúcich sa ilegálnej migrácie a obchodovania s ľuďmi v rámci cyklu politik vrátane prevádzacstva, do ktorých budú zapojené členské štáty a agentúry EÚ a ktoré sa začnú realizovať v januári 2014.

3.3 Mal by sa pripraviť komplexný plán EÚ, v rámci ktorého sa všetky zainteresované strany zapoja do boja proti prevádzacstvu migrantov, ku ktorému patrí aj rozmer ľudských práv v súlade s Chartou základných práv EÚ. Táto stratégia bude obsahovať zlepšenie praktickú spoluprácu a výmenu informácií medzi členskými štátmi, ako aj agentúrami EÚ, a prehĺbenú externú spoluprácu s tretími krajinami a príslušnými regionálnymi a medzinárodnými organizáciami (napr. UNODC).¹⁴ V tejto súvislosti budú dôležitú úlohu zohrávať styční dôstojníci pre prisťahovalectvo prítomní v krajinách pôvodu a tranzitu.

V tejto súvislosti by sa mohli na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni vypracovať usmernenia týkajúce sa rôznych aspektov boja proti prevádzacstvu, v ktorých by sa zohľadnila práca OSN v tejto oblasti.

Existujúce prostriedky operačnej spolupráce medzi členskými štátmi a tretími krajinami, ako napríklad styční dôstojníci a spoločné operácie, by sa mali v rámci výboru COSI využívať efektívnejšie¹⁵.

3.5 Zodpovedné vnútroštátne orgány dotknutých členských štátov sa vyzývajú, aby systematicky sprístupňovali dostupné relevantné informácie vrátane osobných údajov Europolu na účely podpory boja proti prevádzacčom. Frontex a Europol by mali bezodkladne uzavrieť operačnú dohodu, na základe ktorej sa umožní výmena osobných údajov na účely podpory boja proti cezhraničnej trestnej činnosti¹⁶.

3.6 V rámci medziagentúrnej koordinácie EUROPOLU by mal úrad EASO spustiť pilotný projekt s členským štátom s cieľom zistiť viac o trasách prevádzania a obchodovania s ľuďmi.

¹⁴ Informácie zhromaždené v tejto súvislosti by sa mohli použiť aj na lepšie odhaľovanie zahraničných bojovníkov a zabránenie v ich vycestovaní, aby sa nemohli zapojiť do džihádu v zahraničí (najmä v Sýrii) alebo vrátiť.

¹⁵ Tieto opatrenia môže byť v prípade potreby potrebné koordinovať s prebiehajúcimi hodnoteniami poskytovania konkrétnych prvkov pre oznámenie o európskej stratégii námornej bezpečnosti do začiatku roka 2014.

¹⁶ Keď sa to povoľuje nariadením o systéme EUROSUR, EUROPOL by mal sprístupniť do systému EUROSUR aj iné údaje než osobné.

3.7 EÚ by mala politicky podporiť organizáciu regionálnej konferencie v roku 2014 pod záštitou spoločnej stratégie EÚ a Afriky v oblasti obchodovania s ľuďmi a prevádzachstva.

3.8 Komisia vykoná hodnotenie a možné úpravy acquis EÚ v oblasti uľahčovania nepovoleného vstupu, tranzitu a pobytu zosúladiením účinného boja proti prevádzachstvu s potrebou zabrániť kriminalizovaniu humanitárnej pomoci. Mala by sa pripomenúť medzinárodná povinnosť zachraňovať na mori migrantov v núdzi¹⁷.

(4) Posilnený hraničný dozor prispievajúci k zlepšeniu situačného prehľadu na mori a k ochrane a záchrane životov migrantov v oblasti Stredozemia

V priebehu rokov v oblasti Stredozemia došlo k mnohým tragédiám, pri ktorých prišlo o život niekoľko tisíc ľudí pokúšajúcich sa dostať k európskym brehom. Snahy členských štátov regiónu, často podporované aj Frontexom, sú chvályhodné a viedli k záchrane ďalších tisícov ľudí. Potrebná je však väčšia podpora a pomoc týmto členským štátom.

Úloha Frontexu pri koordinácii operačnej spolupráce medzi členskými štátmi Stredozemia je kľúčová na dosiahnutie účinnej kontroly hraníc v regióne a prispieva k zabezpečeniu ochrany ľudí v núdzi a k zachraňovaniu životov migrantov. Európska rada vyzvala na posilnenie operácií Frontexu. Môžu sa podporiť zlepšenou výmenou informácií o situačnom prehľade v Stredozemí prostredníctvom možností, ktoré ponúka systém EUROSUR.

Opatrenia

4.1 Frontex spolu s príslušnými členskými štátmi zlepšil svoje kapacity pri kontrole námorných hraníc v oblasti Stredozemia, ktoré tvoria vonkajšie hranice Európskej únie. Na začiatku novembra napríklad posilnil spoločnú operáciu Hermes na základe zohľadnenia možných zmien migračných pohybov v dôsledku sezónnych vplyvov. Dosiahlo sa to vďaka dodatočnému financovaniu poskytnutému v súvislosti s operáciou Lampedusa (dodatočných 7,9 mil. EUR do rozpočtu Frontexu na rok 2013).

Vzhľadom na to je cieľom dosiahnuť do jari 2014 na základe prístupu viacerých zainteresovaných strán komplexný a koordinovaný prístup k operáciám hraničného dozoru vedeným Frontexom v Stredozemí (od Cypru k Španielsku), ktorý bude zameraný

¹⁷ V tejto súvislosti je potrebné od začiatku objasniť, že kapitáni lodí sú naďalej viazaní rozkazmi vydanými záchrannými koordináčnymi strediskami v súlade s medzinárodným právom.

na hlavné migračné trasy. Posilnenie operácií Frontexu v roku 2014 by sa malo podrobnejšie posúdiť na základe koncepcie predstavenej Frontexom osobitnej skupine¹⁸.

Vnútroštátne úsilie o vykonávanie hraničného dozoru by sa malo plne koordinovať s operáciami realizovanými Frontexom a spoločne s nimi by malo tvoriť Európsku hliadkovaciu sieť. Informácie o tomto vnútroštátnom úsilí (bez ohľadu na orgán, ktorý ho realizuje) by sa mali vymieňať v sieti EUROSUR prostredníctvom vnútroštátneho koordinačného centra dotknutého členského štátu.

Malo by sem patriť aj zintenzívnenie operácií členských štátov podľa príkladu talianskej iniciatívy Mare Nostrum. Tieto iniciatívy by mali byť doplnkové a mali by sa koordinovať s operáciami Frontexu¹⁹.

Posilnenie operácií hraničného dozoru koordinovaných Frontexom pomocou vzdušných a vojenských námorných síl členských štátov v prípadoch, keď to umožňuje vnútroštátne právo, a za predpokladu, že tieto sily konajú v záujme presadzovania civilného práva, môže takisto zlepšiť povedomie o situácii a zlepšiť schopnosť včasného odhalenia ilegálnych migrantov na mori, a tým efektívnejšie predchádzať stratám na životoch. Takéto posilnenie by sa preto malo podporiť v rámci celkového právneho rámca nariadenia o agentúre Frontex a nariadenia o systéme EUROSUR, ktoré by sa vzťahovali na účastnícke vojenské sily.

Ako je uvedené v odseku 1.8, Frontex by sa mal snažiť o čo najintenzívnejšiu účasť tretích krajín z oblasti Stredozemia.

4.2 Európsky parlament a Rada sa vyzývajú na urýchlenie rokovaní o návrhu nariadenia, ktorým sa stanovujú pravidlá dozoru nad vonkajšími námornými hranicami v súvislosti s operačnou spoluprácou koordinovanou Frontexom, s cieľom uskutočniť do konca roka prvý trialóg.

4.3 Úloha úradu EASO v oblasti identifikovania a kontroly žiadateľov o azyl zo zmiešanej migrácie by sa mala posilniť v partnerstve s Frontexom a v úplnom súlade s príslušnými mandátmi agentúr.

4.4 Európsky systém hraničného dozoru (EUROSUR) sa sprevádzkoval 2. decembra 2013 a jeho vykonávanie a plné využívanie členskými štátmi a Frontexom sa bude dôkladne monitorovať. Kľúčové prvky v ňom tvoria výmena informácií v takmer reálnom čase, pravidelná výmena spravodajských informácií a úzka spolupráca medzi agentúrami na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni EÚ. Dôležitú úlohu zohráva aj

¹⁸ Hostiteľské členské štáty sa vyzývajú na prijatie primeraných opatrení, ktoré majú za cieľ do najväčšej možnej miery oslobodiť účastnícke členské štáty od platenia DPH počas spoločných operácií.

¹⁹ Operácie, ktoré nie sú uvedené v nariadení o agentúre Frontex, musia byť vykonávané v plnom súlade s Chartou základných práv, a najmä s jej zásadou zákazu vrátenia alebo vyhostenia.

využívanie moderných technológií dohľadu, ku ktorým patrí zlučovanie údajov zo systémov hlásenia lodí a satelitných snímok.

4.5 Na tomto základe by sa mohlo v priebehu roka 2014 s cieľom zlepšiť vnútroštátne a európske situačné prehľady preskúmať ďalšie zlepšenie spolupráce medzi agentúrami a výmeny informácií v rámci systému EUROSUR²⁰. V súlade s požiadavkami nariadenia o systéme EUROSUR by k tomu mala patriť aj pomoc námorných plavidiel členských štátov, ktoré sú v každom prípade v oblasti prítomné²¹. Mali by sa zintenzívniť prebiehajúce snahy, aby sa zlepšilo monitorovanie známych miest odchodu ilegálnej migrácie v celom Stredozemí, k čomu patria aj činnosti v prístavoch a na pobreží v miestach, ktoré slúžia ako centrá ilegálnych prístahovalcov. V rámci systému EUROSUR sa s finančnou podporou z budúceho programu Copernicus a pomocou testov uskutočňovaných v rámci prebiehajúcich výskumných programov v rámci RP7, ako sú Perseus, Closeye, Lobos a Sagres, ako aj s technickou podporou a poradenstvom Spoločného výskumného centra Európskej komisie, bude presadzovať odhaľovanie a sledovanie malých lodí²².

V tejto súvislosti by sa mal prehľad situácie v Stredozemí zlepšiť vďaka lepšiemu využívaniu spolupráce medzi agentúrami. Na základe dohody o úrovni poskytovaných služieb medzi Frontexom a Európskou námornou bezpečnostnou agentúrou (EMSA)²³ a Satelitným strediskom EÚ²⁴ by sa malo z kritických oblastí poskytovať viac údajov o pozíciách plavidiel a údajov z pozorovania Zeme. Tieto a ďalšie príslušné údaje o operáciách by sa mali pridať do rôznych situačných prehľadov systému EUROSUR, a to vrátane údajov od námorných síl. V súvislosti s medziagentúrnou spoluprácou (Frontex, Europol, EMSA) by sa mali ako základ pre zintenzívnené úsilie v oblasti dozoru použiť spravodajské informácie.

4.6 Na vnútroštátnej úrovni by sa mala vydať výzva, v prípade potreby prostredníctvom oznámenia námorníkom, v ktorej sa budú kapitáni obchodných plavidiel a rybári naliehavo vyzývať, aby si plnili povinnosti podľa medzinárodného práva (UNCLOS,

²⁰ Tieto snahy môžu byť doplnené o prebiehajúce práce na zavedení Spoločného prostredia na výmenu informácií pre námornú oblasť EÚ. Spoločné prostredie na výmenu informácií pre námornú oblasť EÚ (CISE), ktoré v súčasnosti spoločne vyvíjajú Európska komisia a členské štáty EÚ/EHP, sa považuje aj za tretiu fázu systému EUROSUR (KOM(2008) 68).

²¹ V nariadení o systéme EUROSUR sa vyžaduje začlenenie informácií o pozícii, stave a type vojenských síl pomáhajúcich pri misii presadzovania práva do vnútroštátneho situačného prehľadu pre systém EUROSUR. Prístup k takýmto informáciám môže byť obmedzený na základe potreby poznať tieto skutočnosti (zásada need-to-know).

²² Z dlhodobého hľadiska môžu k zlepšeniu situačného prehľadu v oblasti Stredozemia prispieť aj navigačný systém Galileo a systém so satelitným rozšírením Egnos (Európska geostacionárna navigačná prekryvací služba).

²³ Podpísaná v apríli 2013.

²⁴ Bude podpísaná na začiatku roka 2014.

SOLAS a SAR) pri ohlasovaní všetkých lodí s migrantmi v núdzi príslušným orgánom členských štátov a pomoci týmto lodiam. Malo by ju sprevádzať verejné ubezpečenie, že im bude vždy umožnené rýchlo sa vyložiť, a za predpokladu, že konajú v dobrej viere, nebudú čeliť žiadnym negatívnym právnym dôsledkom za poskytnutie takejto pomoci. Takáto výzva by sa mala politicky podporiť na európskej úrovni.

(5) Pomoc a solidarita s členskými štátmi, ktoré čelia veľkým migračným tlakom²⁵

Zodpovednosť a solidarita spolu úzko súvisia. Členské štáty sú zodpovedné za investovanie a budovanie kapacít na zabezpečenie flexibilného a účinného vnútroštátneho azylového, migračného a prijímacieho systému v súlade s *acquis* EÚ. K tomu patrí aj budovanie kapacít na zvládanie náhleho a zintenzívňujúceho sa tlaku. Zároveň však v celkovom kontexte zmierňovania tlaku na členské štáty zohrávajú dôležitú úlohu pomoc a solidarita v celej EÚ. Udalosti pri pobreží Lampedusy sú súčasťou väčšieho problému a pomoc by sa mala zamerať na všetky členské štáty, ktoré sa s vysokým migračným tlakom stretávajú v prvej línii.

Preto by členské štáty mali prioritne transponovať a vykonávať revidované *acquis* v oblasti azylu a realizovať prístupy stanovené v záveroch Rady z marca 2012, a to na základe oznámenia Komisie o solidarite v rámci EÚ. Členské štáty by mali využívať nástroje podpory, ktoré s týmto cieľom pripravil úrad EASO.

Napriek tomu, že sa to už uvádza v štvrtom smere činností, je potrebné poznamenať, že spoločné operácie koordinované Frontexom zároveň predstavujú hmatateľný znak solidarity.

Na podporu členských štátov pod tlakom, aby dokázali zvládnuť migračné toky a zabezpečiť rýchle a primerané posúdenie žiadostí o azyl, sa môžu vypracovať ďalšie iniciatívy v oblasti praktickej spolupráce. V tomto smere môže pomôcť aj financovanie z EÚ. V tomto rámci by sa malo posilniť plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí, aby sa mohlo tam, kde je to možné, predchádzať krízam a riešiť naliehavé situácie, ktoré nastanú.

Opatrenia

5.1 Komisia vyčleňuje finančné prostriedky (vrátane núdzových finančných prostriedkov) vo výške 30 miliónov EUR na podporu IT, a to aj na operácie hraničného dozoru v rámci mandátu Frontexu. Pre ostatné členské štáty bolo vyčlenených približne 20 miliónov EUR na riešenie narastajúceho tlaku na úrovni EÚ a následnej nedostatočnej

²⁵ Vo vnútroštátnych programoch členských štátov v rámci VFR na roky 2014 až 2020, ktoré budú čoskoro pripravené a predložené, by sa tiež mali tieto priority uvádzať, aby bolo možné po sprevádzkovaní príslušných finančných mechanizmov zmobilizovať potrebné finančné prostriedky.

vnútroštátnej kapacity. Týmto finančnými prostriedkami sa zlepši kapacita na prijímanie, spracovanie, kontrolu a registráciu, ako aj podpora činností súvisiacich s riadením hraníc. Finančné prostriedky by tam, kde je to vhodné, mali byť doplnené o ďalšie operačné činnosti, napríklad pomoc ponúknutú úradom EASO a Frontexom. V tomto zmysle zohrávajú dôležitú úlohu plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí a krízové riadenie (bod 5.3).

Krajiny, ktoré sú vystavené veľkému prílevu migrantov a žiadateľov o azyl, môžu tiež požiadať o potrebnú pomoc z európskeho mechanizmu v oblasti civilnej ochrany (EUCPM)²⁶.

5.2 Členské štáty využívajúce finančné stimuly ponúkané budúcim AMF by sa mali dobrovoľne zaviazat' k intenzívnejšiemu presúvaniu osôb pod medzinárodnou ochranou v rámci EÚ. Pri zrýchľovaní a zefektívňovaní presúvania v rámci EÚ by mal úlohu koordinátora zohrávať úrad EASO. K solidarite v tejto záležitosti sa vyzývajú najmä členské štáty s malým migračným tlakom. V tejto oblasti môžu dôležitú úlohu zohrávať medzinárodné organizácie ako UNHCR a IOM.

5.3 Snahy v oblasti plánovania pre prípad nepredvídaných udalostí a krízového riadenia na úrovni EÚ by mali pokračovať a rozšíriť sa s cieľom pokročiť smerom k budovaniu pevného azylového a migračného systému v členských štátoch. Tieto snahy by mali vychádzať z posúdenia uskutočneného na základe predpovedí analýz trendov a ďalších štatistických a analytických správ *ad hoc* vypracovaných EASO, Frontexom, FRA a ďalšími organizáciami ako UNCHR, IOM, ako aj inými aktérmi, a mali by sa koordinovať aj s EUCPM. Pri rozvíjaní týchto snáh pre prípad nepredvídaných udalostí by mala Komisia zohľadňovať hodnotiace správy o situácii v krajinách pôvodu, ktoré budú v čo najväčšej miere obsahovať prvky bezpečnosti, riadenia hraníc a migračných tokov²⁷.

Ak sa má dosiahnuť efektívne plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí, členské štáty by mali bezodkladne poskytovať údaje agentúram EUROSTAT, EASO, Frontex a ďalším príslušným aktérom a mali by byť pripravené vyhovieť požiadavkám na dodatočné údaje, ktoré môžu byť na tento účel potrebné.

5.4 EASO by malo zaviesť prvý projekt týkajúci sa podporovaného spracovania žiadostí o azyl v členských štátoch. Tým by sa umožnilo rýchlejšie a efektívnejšie spracovanie žiadostí o azyl a odľahčil azylový systém zodpovedného členského štátu bez prenesenia

²⁶ Centrum koordinácie núdzových reakcií (ERCC) GR ECHO sprostredkúva dobrovoľné vecné príspevky alebo kvalifikované poradenstvo odborníkov z 32 účastníckych štátov mechanizmu vrátane členských štátov EÚ. Vzhľadom na dobrovoľnú podstatu sa môže EUCPM považovať iba za krátkodobé náhradné riešenie.

²⁷ K mechanizmom, ktoré by sa mohli zväziť, môže patriť operačný rámec organizácie IOM pre krízu v oblasti migrácie (MCOF) a osobitná skupina pre migráciu na východoafrickej migračnej trase a v severnej Afrike.

zodpovednosti za preskúmanie žiadosti o azyl a zabezpečilo úplné dodržanie vnútroštátne platného právneho rámca.